

Kinnitatud õppe- ja kasvatustöö koosolekul 25.08.2026
Hoolekogu arvamus 27.08.2026 protokoll nr 6

LUSTI LASTEAIA ÕPPEKAVA

Lasteaia- ja hoiurühmade õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument

Antsla 2026

Missioon. Tervist, loodust ja omakultuuri väärtustavas keskkonnas toetame lapse terviklikku arengut.

Sisukord

1. Üldsätted	4
2. Lusti Lasteaia eripära ja strateegilised lähtekohad	4
2.1. Üldinfo	4
2.2. Missioon, visioon ja põhiväärtused	4
2.3. Lasteaia ja lastehoiu eripära	5
3. Alushariduse alusväärtused	5
4. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	5
5. Õpikäsitus ja õppe- ning kasvatustegevuse põhimõtted	6
5.1. Õpikäsitus	6
5.2. Läbiviimise põhimõtted	6
5.3. Projektõpe, üldõpetus ja pedagoogiline dokumenteerimine	7
6. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus	8
6.1. Õppeaasta ja päevakava	8
6.2. Rühma tegevuse kavandamine	9
6.3. Lastehoiurühma üldoskuste toetamise põhimõtted ning õppe- ja kasvatustegevus	9
6.4. Muusika- ja liikumistegevus	9
6.5. Digitehnoloogia ja robotika	10
7. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamine	10
7.1. Sotsiaalne ja vaimne keskkond	10
7.2. Füüsiline ja õuekeskkond	10
7.3. Digitaalne keskkond	11
8. Lapse eeldatavad üldoskused	11
8.1. Mänguoskused	11
8.2. Tunnetus- ja õpioskused	12
8.3. Sotsiaalsed oskused	12
8.4. Eneseregulatsiooni oskused	13
9. Valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ja eeldatavad arengutulemused	13
9.1. Mina ja keskkond	14
9.2. Keel ja kõne	15
9.3. Matemaatika	16
9.4. Kunst	17
9.5. Muusika	17
9.6. Liikumine	18
9.7. Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad keelelised arengutulemused	19
10. Lapse arengu hindamine ja toetamine	19
10.1. Hindamise eesmärk ja põhimõtted	19
10.2. Meetodid ja vahendid	20
10.3. Dokumenteerimine ja arenguestlus	20
10.4. Lapsele vajaliku toe väljaselgitamine ja rakendamine	20
10.5. Tugimeeskond ja vastutus	21
11. Koostöö vanematega, kogukonnaga ja kooliga	22
11.1. Koostöö vanematega	22
11.2. Koostöö kogukonna ja kooliga	22
12. Õppekava rakendamine, hindamine ja uuendamine	22
13. Rakendussätted	23
Kasutatud alusdokumendid ja juhendmaterjalid	24

Lisa 1. Mänguuskuste eeldatavad tulemused vanuseti	25
Lisa 2. Tunnetus- ja õpioskuste eeldatavad tulemused vanuseti	26
Lisa 3. Sotsiaalsete oskuste eeldatavad tulemused vanuseti	28
Lisa 4. Eneseregulatsioonioskuste eeldatavad tulemused vanuseti	29
Lisa 5. Mina ja keskkond valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti	30
Lisa 6. Keele ja kõne valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti	34
Lisa 7. Kunsti valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti	35
Lisa 8. Matemaatika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti	37
Lisa 9. Muusika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti	40
Lisa 10. Liikumise valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti	42
Lisa 11. Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad tulemused vanuseti	44

1. Üldsätted

Lusti Lasteaia õppekava on lasteaia- ja hoiurühma õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise ning läbiviimise alusdokument. Õppekava lähtub alusharidusseadusest, alushariduse riiklikust õppekavast, lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuetest, Lusti Lasteaia põhimäärusest ning arengukavast 2027–2032.

Õppekava on aluseks rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel, rakendamisel, pedagoogilisel dokumenteerimisel ja analüüsimisel, õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel, lapse arengu hindamisel ja toetamisel ning koostööl vanematega.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles. Võru murdekeelt ja kohalikku kultuuripärandit kasutatakse õppe- ja kasvatustegevust rikastava oma kultuurilise ressursina. Mitmekeelse lapse keelelist arengut toetatakse tema keelelist ja kultuurilist tausta austades ning eesti keele omandamist süsteemselt toetades.

Õppekava keskmes on laps. Laps on aktiivne osaleja, kelle huvid, vajadused, arengutase, arvamus ja algatused suunavad õppeprotsessi ning keskkonna kujundamist.

2. Lusti Lasteaia eripära ja strateegilised lähtekohad

2.1. Üldinfo

Lusti Lasteaed on Antsla valla hallatav alusharidust ja lastehoidu pakkuv haridusasutus aadressil Raudtee 49, Lusti küla, Antsla vald, Võrumaa. Lasteaed avati 24. detsembril 1980. Asutuses tegutseb seitse rühma, sealhulgas vajaduse kohaselt hoiurühm või -rühmad.

Lasteaeda juhib direktor koos õppejuhi ja majandusjuhiga. Õppe- ja kasvatustegevust viivad rühmades läbi õpetajad ja abiõpetajad; tegevust rikastavad muusika- ja liikumisõpetaja. Lapse arengut toetavad logopeed, eripedagoog ning vajaduse korral teised spetsialistid.

2.2. Missioon, visioon ja põhiväärtused

Missioon

Tervist, loodust ja omakultuuri väärtustavas keskkonnas toetame lapse terviklikku arengut.

Visjon

Lusti Lasteaias on tervist ja keskkonda väärtustav ning omakultuuri hoidev arengukeskkond, kus hooliv ja professionaalne meeskond toetab iga lapse ja töötaja arengut.

Põhiväärtused

TERVISETEADLIKKUS, LUGUPIDAMINE ENDA JA TEISTE VASTU, KESKKONNATEADLIKKUS

2.3. Lasteaia ja lastehoiu eripära

- lapsest lähtuv ja kaasav õpikäsitus, milles laps osaleb kavandamises, valikute tegemises, keskkonna kujundamises ja õppeprotsessi mõtestamises;
- projektõppe rakendamine kõigis rühmades, J. Käisi üldõpetuse põhimõtted, avastusõpe, õuesõpe ja valdkondade lõimimine;
- Rohelise kooli programmi põhimõtete lõimimine igapäevaellu, õppeprotsessi ja juhtimisse ning rahvusvahelise keskkonnamärgise „Roheline lipp“ hoidmine;
- tervise ja heaolu teadlik edendamine Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustiku põhimõtetest lähtudes, liikumisrõõmu ja tervislike toitumisharjumuste kujundamine;
- võru murdekeele ja piirkondliku kultuuripärandi väärtustamine ning võimalusel keelepesa metoodika rakendamine;
- looduse õpperaja, metsa, avara õueala, madalseiklusraja ja õuesõppepaviljoni kasutamine õpi- ja kasvukeskkonnana;
- digivahendite ja robotika eesmärgipärane, loov, turvaline ja eakohane kasutamine;
- koostöö perede, kogukonna, Antsla valla, koolide, lasteaedade, võrgustike ja rahvusvaheliste partneritega.

3. Alushariduse alusväärtused

Õppe- ja kasvatustegevus põhineb lapsepõlve väärtustamisel. Lasteaia peamine ülesanne on kaitsta ja edendada lapse õigust täisväärtuslikule ning turvalisele lapsepõlvele. Võrdselt toetatakse lapse vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut ning luuakse tingimused tema erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks, eneseteostuseks ja teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.

Koostöös koduga kujundatakse väärtushoiakuid, mis toetavad lapse õnnelikku elu ja ühiskonna head koostoimimist. Üldinimlikest väärtustest tähtsustatakse ausust, hoolivust, õiglust ning lugupidamist enda ja teiste vastu. Ühiskondlikest väärtustest tähtsustatakse vabadust, demokraatiat, austust emakeele ja kultuuri vastu, kodumaa-armastust, kultuurilist mitmekesisust, sallivust, terviseteadlikkust, keskkonna jätkusuutlikkust, vastutustundlikkust ja soolist võrdõiguslikkust.

Lusti Lasteaia igapäevastes valikutes väljenduvad alusväärtused lapse hääle kuulamises, erinevuste austamises, heatahtlikes suhetes, keskkonnahoidlikes harjumustes, tervist toetavas päevakavas, omakultuuri hoidmises ja täiskasvanute eeskujus.

4. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng koostöös koduga.

Üldeesmärgist lähtudes toetatakse lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua kuni kolmeaastase lapse puhul eeldused

hakkamasaamiseks lasteaia ning kolme- kuni seitsmeaastase lapse puhul eeldused põhihariduse omandamiseks ja edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus.

Lusti Lasteaia ja lastehoiu õppe- ja kasvatustegevuse tulemusena:

- laps tunneb end hoituna, oodatuna ja turvaliselt ning kujundab positiivset minapilti;
- laps on uudishimulik, aktiivne ja loov õppija, kes julgeb küsida, uurida, katsetada, eksida, algatada ja valikuid teha;
- laps arendab mängu-, tunnetus- ja õpi-, sotsiaalseid- ning eneseregulatsiooni oskusi;
- laps väärtustab tervist, liikumist, loodust ja keskkonnasäästlikku eluviisi;
- laps väärtustab eesti keelt ja kultuuri, tunneb kodukoha eripära ning puutub eakohaselt kokku võru murdekeele ja kultuuripärandiga;
- laps oskab suhelda, teha koostööd, arvestada erinevustega ning lahendada olukordi rahumeelselt;
- laps kasutab digivahendeid ja robotikat eesmärgipäraselt, loovalt, heaperemehelikult ja turvaliselt.

5. Õpikäsitus ja õppe- ning kasvatustegevuse põhimõtted

5.1. Õpikäsitus

Õppimise aluseks on lapse kogemus ja vastastikune toime füüsilise, vaimse, sotsiaalse ning digitaalse keskkonnaga. Õppimine ja õpetamine toimuvad üldõpetuse põhimõtetel lapse lähima arengu tsoonis. Õppeprotsessis väärtustatakse nii tulemusi kui ka lapse kogemusi, mõtlemist, pingutust, loovust ja arengut.

Laps on aktiivne osaleja. Teda kaasatakse tegevuste ja projektide kavandamisse, võimaldatakse teha jõukohaseid valikuid, võtta vastutust ning analüüsida enda ja rühma tegevust. Täiskasvanu on lapse arengu suunaja, toetaja, juhendaja, keskkonna kujundaja ja õpipartner.

5.2. Läbiviimise põhimõtted

- Selgitatakse välja lapse arengu tase ning sellest lähtudes kavandatakse eesmärgid ja tegevused;
- igale lapsele tagatakse jõukohasus ja eduelamus;
- toetatakse lapse loovust, huvi, uudishimu, omaalgatust ja ettevõtlikkust;
- luuakse turvaline, hooliv, kiusamis- ja vägivallavaba ning koostööne õhkkond;
- väärtustatakse demokraatlikke suhteid, lapse arvamust ja lugupidamist enda ning teiste vastu;
- lõimitakse üldoskused, valdkonnad ja tegevused ning võimaldatakse piisavalt vabamängu, liikumist, muusikat, loovtegevusi, uurimist ja katsetamist;
- õppimine toimub individuaalselt, paaris, väikestes gruppides ja kogu rühmaga, arvestades tegevuse eesmärki ning laste vajadusi;
- väärtustatakse lasteaia omakultuuri, eesti kultuuritraditsioone, võru keelt ja teiste kultuuride eripära;

- mitmekeelse lapse keelelist arengut toetatakse mitme keele kasutajana, tugevdades süsteemselt eesti keele oskust;
- digitehnoloogiat kasutatakse õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks eakohaselt, eesmärgipäraselt ja turvaliselt;
- kõik töötajad panustavad lapse arengu ja potentsiaali parimasse avaldumisse.

5.3. Projektõpe, üldõpetus ja pedagoogiline dokumenteerimine

Projektõpe on Lusti Lasteaia lapsest lähtuva õpikäsituse põhiline arengusuund. Projekt võib alguse saada lapse küsimusest, tähelepanekust, probleemist, mängust või täiskasvanu pakutud tähenduslikust impulsist. Teemat uuritakse süvendatult ja eri valdkondi lõimides. Projekti kestus sõltub laste huvist, uurimisküsimustest ja õppimisprotsessist.

Projektis:

- selgitatakse vestluste, vaatluste, laste tööde ja mängu kaudu välja laste varasemad teadmised, huvid ja küsimused;
- sõnastatakse koos lastega uurimisküsimused ja jõukohased eesmärgid;
- kavandatakse tegevusi paindlikult ning tehakse õppeprotsess nähtavaks rühmaruumis ja ELIISis;
- kasutatakse uurimist, katsetamist, õppekäike, kirjandust, kunsti, muusikat, liikumist, matemaatikat, digivahendeid ja koostööd kogukonnaga;
- dokumenteeritakse laste mõtteid, küsimusi, hüpoteese, tegevusi, loomingut ja õppimise arengut;
- reflekteeritakse koos lastega õpitut ning jagatakse projekti tulemusi sobivas vormis.

Pedagoogiline dokumenteerimine seob kavandamise, rakendamise, hindamise ja arendamise. Dokumentatsioonist nähtuvad seos õppekavaga, eesmärgid, tegevused, teemakäsitus, laste õppimisprotsess, väljendatud seisukohad, arutlusoskus ja teadmised ning kokkuvõtte eesmärkide saavutamisest. Dokumendid saavad väärtuse vaid läbi nende analüüsimise, tõlgendamise ning nende põhjal järelduste tegemise ning edasiste sammude kavandamise.

Pedagoogilised dokumendid on:

foto- ja videomaterjalid – õpetajad jälgivad laste tegevust ja jäädvustavad seda, et hiljem analüüsida laste huve, õppimis- või suhtlemisviise jne;

laste looming – näiteks joonistused, meisterdused, ehitised, mis aitavad mõista lapse mõtlemist ja arengut;

vestlused ja intervjuud – intervjuud, vestlused või laste endi jutustatud lood, kus nad saavad väljendada oma mõtteid;

lood või situatsioonide kirjeldused – näiteks mängust või sotsiaalsetest olukordadest, et mõista lapse käitumise tausta.

Salvestatud materjale ei kasutataks ainult millegi hindamiseks, vaid koos laste ja kolleegidega vaatlemiseks, analüüsimiseks ning õppe ja keskkonna arendamiseks.

Pedagoogilise dokumenteerimise protsess:

- 1) küsimuse püstitamine (nt. mida me tahame teada? mis on rühmas toimumas? millele laps keskendus? milline oli tema roll grupis? kuidas see tegevus haakub tema varasemate huvide või kogemustega?)
- 2) dokumenteerimine (dokumenteerimise meetodi valik, laste ja teiste osapoolte kaasamine)
- 3) tõlgendamine ja refleksioon (dokumendile annab tähenduse konteksti arvestav tõlgendus, nt. miks see tegevus toimus? mis oli lapse enda eesmärk? millised suhted ja keskkond seda mõjutasid? milline on õpetaja enda pedagoogiline vaade?)
- 4) järelduste tegemine (rühma meeskonna vestlustes ning vajadusel kaasatakse ka lapsi ja vanemaid)
- 5) muutuste elluviimine tähendab - õpetaja otsuseid (nt kas jätkata mingi teemaga või suunata fookus mujale), keskkonna kujundamist (nt lisada uusi materjale vastavalt lapse huvidele), laste arengulistele vajadustele vastavate õppetegevuste kavandamist.

Pedagoogilise dokumenteerimise põhimõtted:

Aus ja arusaadav – selgitame lihtsas keeles, mida ja miks teeme.

Eesmärgikohasus ja minimaalsus – kogume ja kasutame vaid seda, mis on õppetööks vajalik ning selgelt määratletud eesmärgil.

Täpsus ja ajakohasus – parandame ebaõiged andmed ja hoiame info ajakohasena.

Säilitamise piirang – säilitame andmeid ainult seni, kuni eesmärgi jaoks vaja, seejärel kustutame/anonüümime.

Andmete kaitstus – töötleme andmeid turvaliselt, piirame ligipääse ja valime kindlad keskkonnad.

Eetika – lähtume lapse väärikusest, parimast huvist, turvalisusest ja privaatsusest.

6. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus**6.1. Õppeaasta ja päevakava**

Õppeaasta algab 1. septembril ja kestab 31. augustini. Õppe- ja kasvatustegevus toimub kogu õppeaasta jooksul igapäevatoimingutes, vabamängus ning kavandatud ja spontaanselt tekkivates tegevustes.

Rühma päevakava toetab lapse heaolu, turvatunnet, tervist ja arengut. Selles vahelduvad aktiivsed ning rahulikud tegevused, õues viibimine, söömine, puhkus, vabamäng ja kavandatud tegevused. Päevakava rakendatakse paindlikult, arvestades laste vanust, individuaalseid vajadusi, terviseseisundit, ilma ja õppeprotsessi.

- 7.00 – 8.30 Laste saabumine, infovahetus lastevanematega, vabad tegevused
- 8.30 – 9.00 Hommikusöök
- 9.10 – 12.05 Projekti tegevused toas ja õues
- 12.05 – 13.00 Lõunasöök, ettevalmistused puhkeajaks

- 13.00 – 15.00 Puhkeaeg, vaiksed tegevused
- 15.00 – 15.50 Vabamäng, õhtuode
- 15.50 – 18.00 Projekti tegevused, vabamäng, infovahetus lastevanematega, laste kojusaatmine

6.2. Rühma tegevuse kavandamine

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine lähtub lasteaia õppekavast, arengukavast, eelmise õppeaasta analüüsi ja sisehindamise järeldustest, õppeaasta eesmärkidest ning rühma laste arengust, huvidest ja vajadustest. Rühma meeskond lepib õppeaasta alguses kokku töökorralduse, dokumenteerimise põhimõtted, laste kaasamise viisid ning koostöö vanemate ja tugispetsialistidega.

Kavandamisel lähtutakse lapsest, alushariduse alusväärtustest, last ümbritsevast keskkonnast ja põhimõttest lähemalt kaugemale ning üksikult üldisemale. Õpitavaga tutvutakse võimaluse korral selle loomulikus keskkonnas. Tegevuskoha, meetodite ja vahendite valikul arvestatakse eesmärke, valdkondade lõimingut, laste aktiivsust ja personali koostööd.

6.3. Lastehoiurühma üldoskuste toetamise põhimõtted ning õppe- ja kasvatustegevus

Lastehoiurühmas toetatakse eelkõige lapse üldoskuste kujunemist igapäevatoimingute, turvaliste suhete, lapse juhitud vabamängu ning kavandatud ja spontaanselt tekkivate lõimitud tegevuste kaudu. Kuni kolmeaastaste laste kõik arengutulemused esitatakse üldoskuste põhiselt.

Üldoskuste toetamise põhimõtteks on see, et me arvestame lapse loomuliku arenguga ja selle kulgemisega ning lähtume sellest, mida laps oskab ning mille omandamiseks ta on järgmisena valmis. Täiskasvanud jälgivad lapse arengut, edasiminekut ja abivajadust ning sellest lähtuvalt loovad tingimused ja keskkonna uute oskuste omandamiseks. Õppimine toimub praktiliste õppemeetodite kaudu, rakendatakse mängu- ja igapäevaelu vahendeid, pildimaterjali ning seda kõike saadab täiskasvanu kõne, mis on lapsele mõistetaval tasemel. Tegevuste juures ergutatakse lapse iseseisvust ja tunnustatakse pingutust.

Täiskasvanu tagab lapsele püsiva ja hellalt toetava suhte, tuttava rütmi, piisava liikumise ja puhkamise, eakohased valikud ning võimaluse uurida eri meeltega. Lapse iseseisvust toetatakse eneseteeninduses ja igapäevatoimingutes, kiirustamata ning tema valmisolekut arvestades. Muusika-, liikumis-, keele-, kunsti-, matemaatika- ja keskkonnakogemused lõimitakse üldoskuste arendamisse.

6.4. Muusika- ja liikumistegevus

Muusika- ja liikumisõpetaja kavandavad tegevusi koostöös rühma meeskonnaga ning seovad need rühma projektide, laste huvide, õppeaasta eesmärkide, rahvakalendri, omakultuuri ja lasteaia sündmustega.

Liikumist võimaldavad kõik õpetajad iga päev nii siseruumides kui õues. Aiarühmades viiakse regulaarselt läbi õues toimuvat juhendatud liikumist ning kasutatakse lasteaia

õueala, looduse õpperada, metsa, madalseiklusrada ja võimalusel kogukonna liikumispaiku.

6.5. Digitehnoloogia ja robotika

Digitehnoloogia on üks õppeprotsessi rikastav vahend, mitte eesmärk omaette. Digivahendeid ja robotikat kasutatakse eakohaselt loomiseks, uurimiseks, dokumenteerimiseks, probleemide lahendamiseks ja koostööks. Täiskasvanu kujundab turvalise digikäitumise aluseid, arvestab tasakaalu ekraaniga ja ekraanita tegevuste vahel ning kaitseb lapse privaatsust ja isikuandmeid.

7. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamine

Õpi- ja kasvukeskkond on last ümbritseva vaimse, sotsiaalse, füüsilise ja digitaalse keskkonna kooslus. Keskkond kannab alushariduse alusväärtusi, toetab lapse positiivset enesehinnangut ning kujunemist iseseisvaks, algatusvõimeliseks ja aktiivseks õppijaks.

7.1. Sotsiaalne ja vaimne keskkond

- lähtub lapse heaolust, lasteaia ühistest väärtustest ja tavadest ning lastega sõlmitud kokkulepetest;
- on usaldav, julgustav, sõbralik, pinge-, kiusamis- ja vägivallavaba, lubab eksida;
- toetab lapse autonoomiat, üksteisega arvestamist, abistamist, koostööd ja rahumeelset probleemilahendust;
- väärtustab ideede ja arvamuste paljusust ning annab aega tegutsemiseks, mõtestamiseks, mõttevahetuseks ja tagasisideks;
- kujundab avatud suhtumist erinevustesse ja tagab kõigile lastele võrdsed osalemisvõimalused;
- võimaldab paindlikke kohandusi, valikuid, omaette olemist ja aktiivset osalust;
- kujuneb laste, rühma meeskonna, tugispetsialistide ja vanemate koostöös.

7.2. Füüsiline ja õuekeskkond

- on turvaline, tervist toetav, esteetiline, lapsesõbralik ja ahvatleb uurima, motiveerib õppimist, toetab uudishimu, aktiveerib loovust, stimuleerib meeli, soodustab mängu, pakub väljakutseid;
- teeb õppeprotsessi, laste mõtted, küsimused, tegevused ja loomingulised protsessid nähtavaks;
- on võimalusel paindlikult ümber kujundatav, liigendatud ja aktiivset liikumist võimaldav;
- võimaldab tegutseda individuaalselt ja alarühmades ning pakub rahunemiseks ja omaette olemiseks sobivaid kohti;
- laiendab õppimise rühmaruumist koridori, õuealale, looduse õpperajale, metsa, õuesõppepaviljoni ja kogukonda;

- toetab Rohelise kooli põhimõtteid, säästlikku materjalikasutust ja loodusega igapäevast kontakti.

7.3. Digitaalne keskkond

Digitaalne keskkond on turvaline, eesmärgipärane ja lapse arengutaset arvestav. Lapsega lepitakse kokku vahendite heaperemeheliku kasutamise reeglid, selgitatakse privaatsuse ja internetiohutuse aluseid ning kasutatakse üksnes õppe- ja kasvatusesmärki toetavat sisu. Lapse digitaalset loomingut ja tegevusi dokumenteerides järgitakse andmekaitse kokkuleppeid.

8. Lapse eeldatavad üldoskused

Üldoskused kujunevad kõigi tegevuste kaudu ja on valdkondlike teadmiste, oskuste ja hoiakute arengu alus. Neid käsitletakse lapse arengu orientiiridena, mitte kõigile lastele samal ajal ja samal viisil saavutatava kontrollnimekirjana.

8.1. Mänguoskused

Mäng (loovmäng, vabamäng, reeglimäng) on lapse põhitegevus, mille kaudu arenevad lapsel kõik üldoskused. Täiskasvanu saab lapse mängu toetada nii otsese kui kaudse juhendamise abil.

Mängu kaudse juhendamise puhul on oluline mängu toetava keskkonna loomine. Täiskasvanu loob õppekäikude, vaatluste, kirjanduse, vestluste ja jutuajamiste kaudu aluse lapse mängumaailma tekkimiseks ja mängumotiivi kujunemiseks, kuid täiskasvanu ise mängus ei osale.

Mängu otsese juhendamise puhul võtab täiskasvanu vahetust mängust osa, kas kaasmängijana mingit rolli täites või mängijaid juhendades. Täiskasvanu saab läbi lapse mängu vaatluse koguda infot lapse mänguoskuste kohta, millest laps juba aru saab, iseseisvalt teha oskab ning kuidas mõtleb.

Kolmeaastane laps	Kuue- kuni seitsmeaastane laps
◦ suudab väikeses grupis mängule keskenduda; ◦ kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid; ◦ jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut; ◦ sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut; ◦ kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga; ◦ suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu; ◦ suudab järgida lihtsamaid mängureegleid	◦ suudab mängule keskenduda; ◦ kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid; ◦ rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi; ◦ näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust; ◦ algatab mängu ja arendab mängu sisu; täidab mängudes erinevaid rolle; ◦ suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele; ◦ järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada; ◦ tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega

8.2. Tunnetus- ja õpioskused

Lapse tunnetuslik areng algab mängulistes tegevustes: sorteerimisel, järjestamisel, ehitamisel, loovtegevustes ja loodust uurides. Laps õpib märkama seoseid, kirjeldama nähtusi ja tegema lihtsamaid järeldusi. Tähelepanu ja keskendumisvõime kujunevad läbi järjepideva harjutamise – rutiinide, liikumismängude ja kuulamisharjutuste kaudu. Mälu areneb salvide, lugude, reeglite ja mustrite meeldejätmise kaudu.

Lasteaias arendatakse õpioskusi toetava ja arendava keskkonna abil, kus laps saab iseseisvalt katsetada, küsida, avastada ja arutleda. Õpetaja roll on lapse arengut suunata, luua õppimist toetavaid olukordi ning pakkuda eakohaseid väljakutseid. Oluline on toetada lapse sisemist motivatsiooni ja eduelamuse saamist.

Kolmeaastane laps	Kuue- kuni seitsmeaastane laps
- o tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega; - o suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda; - o mõistab lihtsamat kõnet; - o valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara; - o väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses; - o suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele; - o oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid; - o oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada; - o suudab järgida lihtsat juhust; - o oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna	- o suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda; - o saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi; - o suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust; - o esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada; - o oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada; - o saab aru lihtsamatest seostest, tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna; - o kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; - o kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks

8.3. Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste kujunemine on lapse arengus keskse tähtsusega, mõjutades tema suhteid, enesetunnet ja õppimisvõimet. Need oskused määravad suurel määral, kuidas laps loob suhteid, mõistab ennast ja teisi, reguleerib oma käitumist ning toimib erinevates sotsiaalsetes olukordades. Suhtlemisjulgus, koostöövalmidus, empaatia ning reeglite järgimine on oskused, mis arenevad ajas ning vajavad teadlikku toetamist juba varases eas.

Kolmeaastane laps	Kuue- kuni seitsmeaastane laps
- o oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada; - o on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada; - o osaleb täiskasvanuga ühistevõimustes; - o saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest; - o loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos;	- o tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda; - o püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses; - o oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi; - o teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt

Kolmeaastane laps	Kuue- kuni seitsmeaastane laps
○ jagab mõnikord asju ka teistega; ○ algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust; ○ oskab väljendada oma vajadusi ja soove	○ olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi; ○ järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme; ○ mõistab, et inimesed võivad olla erinevad; ○ osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides; ○ suudab uusetes olukordades toime tulla, vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides

8.4. Eneseregulatsiooni oskused

Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis on seotud töömälu, tähelepanu ning pidurdusprotsesside suunamise ja oma käitumise kavandamisega. Need võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida, erinevaid seoseid märgata ja lahendusi leida. Eneseregulatsiooni oskus sisaldab vaimseid protsesse, mis võimaldavad lapsel tähelepanu koondada, juhiseid meelde jätta ja mitme ülesandega edukalt hakkama saada.

Kolmeaastane laps	Kuue- kuni seitsmeaastane laps
○ tuleb toime vanematest eemalolekuga; ○ tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga; ○ suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada; ○ suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega; ○ saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega; ○ paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale	○ suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada; ○ kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni; ○ suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda; ○ oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele; ○ oskab täiskasvanu toel vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi; ○ saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused

9. Valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ja eeldatavad arengutulemused

Kolme- kuni seitsmeaastaste laste õppe- ja kasvatustegevuses lõimitakse kuut valdkonda. Alltoodud kuue- kuni seitsmeaastase lapse arengutulemused on aluseks tegevuse kavandamisele, lapse arengu jälgimisele ja koolivalmiduskaardi koostamisele.

9.1. Mina ja keskkond

Põhimõtted:

- toetatakse last iseenda ja ümbritseva keskkonna tundmaõppimisel ja mõistmisel;
- suunatakse last keskkonda mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;
- julgustatakse küsimusi esitama, probleeme püstitama, arutlema, vastuseid leidma ja järeldusi tegema;
- suunatakse keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale säästlikult kasutama;
- väärtustatakse keskkonda, tervist, enda ja kaaslaste kultuuri ning traditsioone;
- aidatakse märgata sotsiaalse, loodus-, tehis- ja digikeskkonna erinevusi;

Kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused

- oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid;
- oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest;
- oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid;
- oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi;
- saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid;
- oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda;
- oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida;
- oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist;
- oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid;
- märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt;
- tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust;
- oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites;
- oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest;
- oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonna, erinevate tegevuste ja olukordadega;

- oskab liikluses ohutult käituda;
- oskab kirjeldada tervisliku ja mitmekesise toitumise põhimõtteid ning teab, miks need on olulised tervise hoidmisel;
- oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel;
- oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine;
- oskab selgitada raha otstarvet;
- teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas;
- oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhtida lihtsamaid robotikaseadmeid.

9.2. Keel ja kõne

Põhimõtted:

- luuakse võimalused keelt kuulata ja aktiivselt kasutada, arvestades lapse keeleoskuse taset ja vanust;
- võimaldatakse tutvuda eesti keele, oma emakeele, teiste keelte ja kultuuridega;
- kaasatakse eri meeli ning kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, liikumist ja näitlikke vahendeid;
- õpitut korratakse eri kontekstides ja suhtlussituatsioonides, ka väljaspool lasteaeda;
- õpetatakse suhtlemisel keele- ja kõnevahendeid kasutama;
- toetatakse kirjanduse mõistmist ettelugemise, illustratsioonide, jutustamise, dramatiseerimise, joonistamise ja oma raamatute loomise kaudu;
- toetatakse lugemishuvi ning lugemis- ja kirjutamisvalmidust mitmekesiste raamatute ja vahenditega;
- toetatakse väärtushinnanguid suulise ja kirjaliku kultuuripärandi kaudu;

Kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused:

- tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- oskab jutustada pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma ja teiste tegelaste tundeid;
- kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;

- oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu;
- oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega;
- teab peast emakeelseid luuletusi ja laule;

9.3. Matemaatika

Põhimõtted:

- suunatakse märkama matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes, kirjeldama keskkonda matemaatiliselt, järjestama, rühmitama ja loendama;
- suunatakse ajas ja ruumis orienteeruma ning kasutama vastavaid mõisteid;
- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga ning kaasatakse eri meeled;
- toetatakse üldistamisoskust ja mõistete omandamist objektide võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu;

Kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused:

- oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust;
- oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt;
- oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke +, –, =;
- oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- oskab järjestada kuni viiete esete suuruse järgi;
- oskab kasutada õigesti mõisteid eile, täna, homme, enne, praegu, varem-hiljem, noorem-vanem;
- orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes;
- oskab määrata kellaaega täistundides;

- oskab nimetada nädalapäevi, kuid ja aastaaegu õiges järjestuses;
- oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva;
- teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid ja nende kasutamist;
- oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga;
- tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada;
- märkab keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi ning oskab neid jätkata ja luua;

9.4. Kunst

Põhimõtted:

- luuakse võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja väljendada end visuaalselt;
- toetatakse loovat eneseväljendust, katsetamist ja lahenduste leidmist;
- võimaldatakse tutvuda eri materjalidega, tunnetada nende omadusi ning ühendada olemasolevaid oskusi uutega;
- võimaldatakse kogeda esteetilist kunsti, visuaalset kultuuri ja kultuuripärandit;
- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud kunstiga ning kaasatakse eri meeled;

Kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused:

- oskab leida ümbritseva vaatlemisel detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil;
- oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutlusvõimet;
- kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt;
- oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle;
- oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd;
- vaatleb kunstiteoseid ja oskab kogetust vestelda;
- kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel;
- oskab luua digitaalset sisu, näiteks foto, heli või video;

9.5. Muusika

Põhimõtted:

- võimaldatakse tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;
- julgustatakse kasutama kujutlusvõimet musitseerimisel ja muusikalises liikumises ning väljendama mõtteid ja tundeid;

- võimaldatakse kogeda erinevaid muusikalisi väljendusvorme ja pärimusmuusikat;
- tutvustatakse Eesti muusikalist pärandit;

Kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused:

- oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi;
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega;
- oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule;
- oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega;
- oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu;

9.6. Liikumine

Põhimõtted:

- luuakse tingimused aktiivseks tegutsemiseks üksi ja rühmas eri keskkondades ning toetatakse liikumisrõõmu;
- rikastatakse tegevusvõimalusi erinevate arendavate liikumistegevustega;
- toetatakse üld- ja peenmotoorikat, põhiliikumisi ja kehalisi võimeid liikumise, spordi ja tantsu kaudu;
- suunatakse kasutama mõlemat kätt ning täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;
- tagatakse areng igapäevaste ja juhendatud eakohaste liikumistegevuste kaudu;

Kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused:

- suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele;
- peab liikumisel ja mängimisel kinni ohutus- ja mängureeglitest ning valib sobivad paigad ja vahendid;
- sooritab põhiliikumisi pingevabalt ja koordineeritult;
- oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata;

- oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi;
- oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid;
- oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu;
- oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid;

9.7. Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad keelelised arengutulemused

- mõistab tuttavat teemat ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet;
- tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes;
- saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viipega toetatud, ja toimib vastavalt;
- saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires;
- kasutab kõnes sobivaid eestikeelseid viisakusväljendeid;
- suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu;
- tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu;
- oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega;
- teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;

10. Lapse arengu hindamine ja toetamine

10.1. Hindamise eesmärk ja põhimõtted

Lapse arengu hindamise eesmärk on mõista lapse eripära, selgitada välja tema toe vajadus, toetada arengut ja positiivset enesehinnangut ning kavandada õppe- ja kasvatustegevust koostöös lapse ja vanemaga. Hindamine on igapäevane, terviklik, lapsest lähtuv, toetav ja konfidentsiaalne.

Lastehoiurühmas lähtutakse üldoskuste eeldatavatest arengutulemustest.

Lasteaiarühmas lähtutakse üldoskustest ja valdkondlikest arengutulemustest. Lapse arengut võrreldakse eelkõige tema varasema arenguga, väärtustades pingutusi, saavutusi, toimetulekut, arengut, positiivseid hoiakuid ja huvi.

10.2. Meetodid ja vahendid

Meetod või vahend	Kasutamise põhimõte
Süsteemne vaatlus	Lapse tegevust vaadeldakse igapäevatoimingutes, mängus, suhtluses, projektides ja kavandatud tegevustes eri aegadel ning keskkondades.
Vestlus ja lapse arvamus	Lapsega arutatakse tema kogemusi, huve, mõtteid, tundeid, õppimist ja eesmärke eakohasel viisil.
Laste tööd ja tegevusprotsess	Analüüsitakse lapse joonistusi, jutustusi, ehitisi, loomingut, fotosid, videoid ja muid protsessi jälgi, arvestades konteksti.
Pedagoogiline dokumenteerimine	Tehakse nähtavaks lapse õppimisprotsess, küsimused, arutlused, teadmised, strateegiad ja areng.
Mängud ja -ülesanded	Vajadusel kasutatakse eakohaseid mängulisi ülesandeid konkreetse oskuse täpsemaks mõistmiseks.
Meeskonna ja spetsialistide hinnang	Rühma meeskond, muusika- ja liikumisõpetaja ning tugispetsialistid ühendavad tähelepanekud tervikpildiks.
Vanema tähelepanekud	Vanema teadmist lapse arengust, huvidest, tervisest ja toimetulekust käsitletakse hindamise olulise osana.

Üksik vaatlus, test või ülesanne ei ole lapse arengule hinnangu andmiseks piisav. Järeldused põhinevad korduvatel tähelepanekutel, mitmel andmeallikal ning lapse käitumise ja õppimise kontekstil.

10.3. Dokumenteerimine ja arenguvestlus

- lapse individuaalse arengu jälgimise kaart avatakse ELIISis lasteaeda või hoiurühma astumisel, seda täiendatakse järjepidevalt ning see on nähtav lapsevanemale;
- lastehoiurühmas koostab abiõpetaja või õpetaja ja lasteaiarühmas õpetaja vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte;
- vanemale antakse regulaarselt tagasisidet lapse arengust, õppimisest, toimetulekust ja tervisest;
- vajadusel viiakse vanemaga läbi arenguvestlus, kus vesteldakse lapse arengust ning lepitakse kokku edasised tegevused; vestluse tulemused dokumenteeritakse individuaalse arengu jälgimise kaardile;
- koolimineva lapse kohta koostatakse koolivalmiduskaart ja kantakse see õigusaktides sätestatud korras Eesti hariduse infosüsteemi.

10.4. Lapsele vajaliku toe väljaselgitamine ja rakendamine

Lusti Lasteaed rakendab kaasava hariduse põhimõtteid. Laps osaleb suurema osa ajast õppe- ja kasvatustegevuses koos teiste lastega oma õpetaja juhendamisel.

Individuaalsest vajadusest lähtudes korraldatakse talle õpetajate, abiõpetajate, tugispetsialistide ja teiste spetsialistide koostöös võimetekohane õpe ning vajalik tugi.

1. Õpetaja jälgib lapse arengut ja toimetulekut ning kohandab igapäevast õpet, tegevusi ja keskkonda.
2. Toe vajaduse ilmnemisel teavitatakse vanemat ja korraldatakse lapse pedagoogilis-psühholoogiline hindamine; vajadusel kaasatakse teisi spetsialiste ja soovitatakse lisauuringuid.
3. Üldise toena rakendatakse õpetaja individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialisti teenust ning vajadusel õpet individuaalselt või alarühmas.
4. Hindamiste tulemused, tähelepanekud, arengueesmärgid, tugimeetmed ja hinnang nende tulemuslikkusele kantakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaardile.
5. Vajadusel koostab õpetaja koostöös abiõpetaja, tugispetsialisti, tugiteenuste koordineerija ja vanemaga individuaalse arenduskava ning vähemalt kord õppeaastas tehakse selle rakendamisest kokkuvõte.
6. Kui üldine tugi ei anna soovitud tulemust, teeb tugiteenuste koordineerija vanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole.
7. Tõhustatud tuge või erituge rakendatakse koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja vanema nõusolekul või seaduses sätestatud erandjuhul terviseseisundit või puude raskusastet kinnitava otsuse alusel.
8. Toe mõju hinnatakse vähemalt kord õppeaastas ja toe tähtaja lõppemisel ning vajadusel tehakse ettepanekud toe jätkamiseks või muutmiseks.

10.5. Tugimeeskond ja vastutus

Osaline	Põhiülesanne lapse toetamisel
Rühmaõpetaja	Jälgib ja hindab arengut, kohandab õpet, teeb koostööd pere ja meeskonnaga, dokumenteerib ning koostab vajadusel individuaalse arenduskava.
Abiõpetaja	Toetab last igapäevatoimingutes, mängus ja õppes, jagab tähelepanekuid ning rakendab kokkulepitut kohandusi.
Tugiteenuste koordineerija	Korraldab lasteaiasisest meeskonnatööd ja võrgustikutööd, juhendab toe kavandamist, nõustab vanemaid ja teeb ettepanekuid.
Eripedagoog	Hindab ja toetab kognitiivseid, õpi- ja üldoskusi, nõustab personali ja vanemaid ning aitab kavandada kohandusi.
Logopeed	Hindab ja toetab kõne-, keele- ja suhtlemisoskust ning nõustab personali ja vanemaid.
Muusika- ja liikumisõpetaja	Jälgivad lapse arengut oma valdkonnas, kohandavad tegevusi ning jagavad meeskonnaga tähelepanekuid.
Vanem	Jagab olulist teavet, osaleb otsustes ja kokkulepete rakendamises ning teeb lasteaiaga koostööd tugiteenuste võimaldamiseks.

Lapse arengu ja toe andmed on konfidentsiaalsed. Neid töödeldakse üksnes vajalikus ulatuses ning kooskõlas õigusaktide ja lasteaija andmekaitsekorraldusega.

11. Koostöö vanematega, kogukonnaga ja kooliga

11.1. Koostöö vanematega

Lasteaia töötajad ja lapsevanem teevad koostööd lapse arengu, tervise ja heaolu toetamiseks. Koostöö põhineb vastastikusel usaldusel, lugupidamisel, avatusel, konfidentsiaalsusel ja ühisel vastutusel.

- vanemale tutvustatakse õppekava, alushariduse alusväärtusi, rühma töökorraldust, õppe- ja kasvatustegevuse ning lapse arengu hindamise põhimõtteid;
- lapse arengut, õppimist, toimetulekut ja tervist puudutavat teavet vahetatakse regulaarselt ja sobivaid kanaleid kasutades;
- vanem kaasatakse lapse arengut ja tuge puudutavate otsuste tegemisse ning kokkulepete rakendamisse;
- vanemal võimaldatakse osaleda projektide, sündmuste, õppekäikude ja keskkonna kujundamise kavandamises ning läbiviimises;
- koostöövormid on muu hulgas igapäevane suhtlus, individuaalsed vestlused, arenguvestlused, koosolekud, ELIIS, küsitlused, töötoad, ühisüritused ja hoolekogu töö;
- lasteaed loob vanemale võimalused saada tuge ja nõu lapse arengu ning alushariduse küsimustes.

11.2. Koostöö kogukonna ja kooliga

Õppimise eluläheduse ja sujuvate üleminekute toetamiseks tehakse koostööd Antsla valla, piirkonna koolide, kultuuri- ja mäluasutuste, kohalike ettevõtjate ja tootjate, tervise- ja tugiteenuste pakkujate, Rohelise kooli ning tervist edendavate lasteaedade võrgustike ja teiste partneritega. Kogukonna liikmeid kaasatakse projektidesse, õppekäikudesse, omakultuuri tegevustesse, keskkonnaharidusse ja sündmustesse.

Kooli üleminekut toetavad lapse üldoskuste ja koolivalmiduse järjepidev arendamine, koostöö vanemaga, koolivalmiduskaardi koostamine, võimalusel tutvumine koolikeskkonnaga ning koostöö piirkonna koolidega.

12. Õppekava rakendamine, hindamine ja uuendamine

Õppekava rakendamise eest vastutab direktor. Õppejuht koordineerib kokkulepitud ülesannete piires õppe- ja kasvatustöö hindamist, toetab andmete kogumist ja analüüsi ning koondab valdkondlikud järeldused. Õpetajad ja tugispetsialistid analüüsivad õppe- ja kasvatustöö tulemuslikkust, laste arengu ja heaolu toetamist ning oma professionaalset arengut. Iga õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötaja vastutab õppekava põhimõtete rakendamise ja kokkulepitud andmete kogumise eest oma tööülesannete piires.

Õppekava rakendamist ja tulemuslikkust hinnatakse **sisehindamise** osana pideva parendustsükli: kavandamine, andmete kogumine, analüüsimine ja järelduste tegemine, parendustegevuste rakendamine ning nende mõju hindamine. Iga õppeaasta augustis–septembris määrab direktor arengukava, eelmise õppeaasta

analüüsi ja varasemate sisehindamise tulemuste põhjal järgmise õppeaasta tegevuskava eesmärgid, tegevused, tähtajad ja vastutajad.

Andmeid kogutakse ja analüüsitakse vastavalt lasteaia sisehindamise korrale.

Järeldused põhinevad asjakohastel, võimaluse korral võrreldavatel ja mitmest allikast kogutud andmetel. Kasutatakse muuhulgas pedagoogilist dokumentatsiooni, rühmade ja spetsialistide kokkuvõtteid, lapse arengu andmeid üldistatud kujul, vaatlusi, töötajate eneseanalüüsi, laste ja vanemate eakohast või sobivat tagasisidet, vestlusi, küsitlusi, statistikat, dokumentide analüüsi ning arengukava näitajaid. Isikuandmeid töödeldakse eesmärgipäraselt ja minimaalses vajalikus ulatuses ning tulemusi esitatakse üldistatud kujul.

Analüüsis tuuakse välja eesmärkide saavutamist toetavad ja takistavad asjaolud, tugevused, parendusvajadused ja riskid. Järelduste põhjal määratakse parendustegevused, nende oodatavad tulemused, vastutajad, tähtajad ja hindamise viis. Parendustegevused kajastatakse arengukavas või järgmise õppeaasta tegevuskavas ning nende elluviimist ja mõju hinnatakse kokkulepitud tähtajal. Lapse õiguste, heaolu või turvalisuse tagamist takistava asjaolu ilmnemisel tegutsetakse viivitamata.

Õppekava vaadatakse üle igal õppeaastal ning ajakohastatakse vajadusel õigusaktide, riikliku õppekava, arengukava, sisehindamise tulemuste ja sihtrühmade vajaduste järgi. Ettepanekuid võivad teha töötajad, lapsed eakohasel viisil, vanemad ja hoolekogu. Direktor koostab õppekava muudatused koostöös õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatega, kuulab enne kinnitamist ära hoolekogu arvamuse ning kinnitab muudatused käskkirjaga. Kehtiv õppekava avalikustatakse lasteaia veebilehel.

13. Rakendussätted

Õppekava jõustub 1. septembril 2026. Õppekava jõustumisel tunnistatakse kehtetuks varem kehtinud Lusti Lasteaia õppekava. Õppekava lisad ja töökorralduslikud vormid võib direktor kinnitada eraldi, kui need ei muuda õppekavas sätestatud põhimõtteid.

Kasutatud alusdokumendid ja juhendmaterjalid

- Alusharidusseadus (RT I, 09.01.2025, 1; jõustunud 01.09.2025).
<https://www.riigiteataja.ee/et/akt/101072025002?leiaKehtiv>
- Haridus- ja teadusministri 7. augusti 2025. a määrus nr 33 „Alushariduse riiklik õppekava“ (RT I, 13.08.2025, 1).
<https://www.riigiteataja.ee/et/akt/113082025001?leiaKehtiv>
- Vabariigi Valitsuse 26. juuni 2025. a määrus nr 47 „Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded“.
<https://www.riigiteataja.ee/et/akt/128062025006?leiaKehtiv>
- Haridus- ja Teadusministeeriumi juhendmaterjalid alushariduse riikliku õppekava rakendamise toetamiseks <https://projektid.edu.ee/spaces/HTMARJ/overview>
- Tartu Ülikooli eetikakeskuse „Lasteaia õppekava tugimaterjal“ (2026).
<https://eetika.ee/et/sisu/lasteaia-oppekava-tugimaterjal>
- Lusti Lasteaia arengukava 2027–2032.
<https://lustilasteaed.ee/wp-content/uploads/2026/08/Lusti-Lasteaia-arengukava-2027-2032.pdf>
- Lusti Lasteaia põhimäärus ja sisehindamise kord.
<https://www.riigiteataja.ee/et/akt/428062025003>

Lisa 1. Mänguuskuste eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Keskendub lühiajalisele ja lihtsale mängule täiskasvanu toel.	Keskendub iseseisvalt lühiajalisele ja lihtsale mängule.	Keskendub pikemaajaliselt enda valitud mängule.	Suudab mängule keskenduda.
Kasutab mänguasju tavapärasel moel (nt sõidutab autot, paneb nukule mütsi pähe).	Kasutab mängus õpetaja antud või olemas olevaid vahendeid ning jälgendab lihtsaid tegevusi.	Kasutab mängus vahendeid iseseisvalt, asendades neid vajadusel muu sobivaga.	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
Matkib tuttavaid olukordi (nt söögi tegemine, magama panek) oma kogemustest lähtuvalt.	Rakendab mängudes fantaasiaelemente, sidudes isiklike kogemusi.	Rakendab mängudes erinevatest allikatest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid.	Rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi.
Soovib teiste algatatud mängus osaleda, võib vajada julgustust ja tuge.	Algatab lihtsamaid mänge (nt „teeme kooki“).	Algatab mänge ja toob neisse uusi ideid.	Näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust.
Algatab lihtsaid mänge (nt autosõit).	Algatab lihtsama sisuga lühiajalisi mänge.	Mängib üksi ja koos kaaslasega ning muudab mängu kulgu.	Algatab mänge ja arendab mängude sisu.
Mängib lihtsat rollimängu täiskasvanu toel.	Võtab mängudes lihtsamaid rolle, kasutades matkimisel liikumist, kõne ja hääletooni.	Omandab mängudes rollidele iseloomuliku käitumise, tuginedes oma kogemusele.	Täidab mängudes erinevaid rolle.
Mängib mänge ja püüab teha koostööd eakaaslastega (paaris, väikeses grupis) täiskasvanu toel.	Algatab mängu, leiab mängukaaslased ja püüab nendega arvestada.	Suudab mängudes ülesandeid ja rolle jaotada ning kokkuleppeid sõlmida.	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.
Osaleb reeglitega mängus koos täiskasvanuga (nt peitus) ja suudab oodata oma korda.	Järgib tuttava mängu reegleid koos kaaslastega, vajadusel täiskasvanu abiga.	Järgib mängureeglite täitmist enda ja teiste poolt.	Järgib mängu reegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
Tunneb rõõmu koosmängust täiskasvanu toel.	Õpib oma tundeid võidu ja kaotuse korral väljendama, võib selleks vajada täiskasvanu tuge.	Väljendab oma tundeid võidu ja kaotuse korral ning mõistab, et mängus on võimalik veel proovida.	Tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

Lisa 2. Tunnetus- ja õpioskuste eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Suudab lühiajaliselt (5–10 min) keskenduda huvipakkuvale tegevusele, vajades täiskasvanu juhendamist.	Suudab huvipakkuvatele tegevustele keskenduda mõnda aega (10–15 min) ning suudab alustada ja lõpetada tegevuse, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda (15–20 min), viib alustatud tegevuse lõpule.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda.
Saab aru lihtsatest ja tuttavatest lausetest ning reageerib kuuldule enamasti konkreetse tegevusega, täiskasvanu juhendamisel.	Täidab täiskasvanu poolt antud ülesande, vastates lihtsatele küsimustele.	Reageerib sobivalt täiskasvanu juhiste ja osaleb lühikeses arutelus.	Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.
Järgib täiskasvanu toel üheosalist juhust (nt „Palun pese käed”).	Täidab kaheosalist juhust, kui tegevused on tuttavad ja lihtsad (nt „Palun pane riided selga ja pese käed”), vajadusel täiskasvanu toel.	Täidab iseseisvalt lihtsamat kahe-kolmeosalist juhust, kui tegevused on seotud igapäevatoimingutega (nt „Palun pane riided selga, siis jalanõud jalga ja lõpuks mine mänguplatsile”).	Suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust.
Väljendab täiskasvanu abil oma mõtteid lihtsate lausetega ja esitab küsimusi.	Väljendab oma mõtteid, kasutades lihtsamaid põhjendusi (nt „sest mulle ei meeldi”) ja küsimusi (nt „kuidas see töötab?”) ning arutleb igapäevaste teemade üle, vajadusel täiskasvanu suunamisel.	Esitab küsimusi, avaldab arvamust (nt „Ma arvan, et...” ja arutleb lihtsate probleemide üle (nt mida teha, kui keegi on kurb).	Esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada.
Rühmitab täiskasvanu toel esemeid ühe selge ja nähtava tunnuse järgi (nt kõik punased klotsid).	Rühmitab esemeid kahe erineva nähtava tunnuse alusel (nt kollased suured pallid).	Oskab rühmitada esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste ning ühe ja sama eseme mitme erineva tunnuse järgi (nt pall on ümmargune, punane ja mängimiseks).	Oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel üksteisele järgnevaid tegevusi, mis on seotud isikliku kogemusega (nt „vihma sadas, ei saanud õue minna”).	Eristab hulkade suurust ja proovib loendada või järjestada ning kirjeldab lihtsaid põhjus-tagajärg seoseid igapäevastes olukordades (nt „kuna sa jooksid, siis kukkusid”).	Suudab iseseisvalt loendada, võrrelda hulki ja oskab kirjeldada sündmuses ning nähtuses põhjus-tagajärg seoseid.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.

3–4	4–5	5–6	6–7
Tegutseb, uurib, katsetab enamasti kogemuspõhiselt ja matkides, vajades täiskasvanu tuge.	Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi – lahendab lihtsamaid praktilisi probleeme (nt „eelmine kord see vahend sobis, proovin uuesti“), kuid võib vajada täiskasvanu suunamist.	Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides ja oskab põhjendada oma valikuid ja otsuseid lühidalt (nt „ma tegin nii, sest eelmine kord see töötas“).	Kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades.
Valib vahendeid ja lahendab probleeme enamasti katse-eksituse abil (nt proovib mitut erinevat eset, kuni üks sobib).	Valib vahendeid ja osaleb lihtsates praktilistes probleemilahendustes, kus saab proovida erinevaid vahendeid (nt ehitusklotsid, loovmaterjalid).	Valib tuttavate ülesannete puhul sobivaid vahendeid ja võtteid ning lahendab probleeme, tuginedes varasemale kogemusele.	Kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

Lisa 3. Sotsiaalsete oskuste eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Suhtleb eakaaslastega ja tuttavate täiskasvanutega.	Alustab vestlust, osaleb mängudes ja räägib oma mõtetest.	Vestleb vabalt, loob ja hoiab sõprussuhteid.	Tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda.
Märkab täiskasvanu suunamisel teise lapse tundeid, reageerib lihtsatele emotsioonidele (rõõm, kurbus).	Märkab teiste tundeid, püüab lohutada või aidata.	Arvestab teiste tunnetega grupitegevustes.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
Jagab mänguasju täiskasvanu julgustusel.	Teeb koostööd väikeses grupis, lihtsates olukordades pakub ja küsib abi.	Töötab grupis ühise eesmärgi nimel, abistab vajadusel kaaslast.	Oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi.
Mõistab lihtsate olukordade sobivust täiskasvanu abil.	Tunneb ära sobimatu käitumise, kui sellele viidatakse ning leiab täiskasvanu suunamisel sobiva käitumisviisi.	Teeb ise valikuid käitumisviiside vahel ja õpib neid tagajärgedega seostama.	Teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi.
Järgib lihtsaid kokkuleppeid ja õpib viisakusreegleid täiskasvanu juhendamisel.	Tuletab meelde ja püüab järgida rühma kokkuleppeid ning lihtsamaid viisakusreegleid, vajadusel täiskasvanu toel.	Järgib rühma reegleid ja üldtunnustatud viisakusreegleid.	Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
Märkab, et inimesed võivad välja näha erinevad (nt nahavärv, kasv).	Teab, et inimestel võivad olla erinevad vajadused (sh toevajadused) ja kombed.	Räägib erinevustest avatud ja mõistval viisil.	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
Avaldab eelistust kahe valiku vahel.	Pakub ideid tegevuste osas.	Arutab valikuid ja otsustab koos kaaslastega.	Osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides.
Proovib uut tegevust täiskasvanu toel.	Tegutseb muutunud olukorras täiskasvanu juhiste toel.	Püüab uudsetes olukordades ise hakkama saada, vajadusel küsides täiskasvanu abi.	Suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

Lisa 4. Eneseregulatsioonioskuste eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Väljendab oma emotsioone füüsiliselt (nt nutt, kallistamine).	Kirjeldab lihtsamaid emotsioone täiskasvanu toel (nt olen rõõmus, olen kurb).	Suudab emotsioone kirjeldada – mis teeb kurvaks või õnnelikuks – ja õpib mõistma ka keerukamaid tundeid (nt uhkus, häbi jm).	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada.
Osaleb täiskasvanu toel mängudes ja igapäevategevustes.	Algatab mõningaid mängu ja tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Kavandab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatu enamasti lõpuni, kuid võib vajada täiskasvanu abi.	Kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni.
Järgib lihtsamaid juhiseid täiskasvanu suunamisel ja keskendub lühiajaliselt alustatud tegevusele.	Lahendab ülesandeid ja teeb koostööd kaaslastega, vajades täiskasvanu juhendamist.	Tegutseb iseseisvalt ja grupis eesmärgipäraselt, suutes keskenduda ja pingutada ülesannete täitmisel, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda.
Saab aru lihtsamatest käitumisreeglitest ning püüab neid täiskasvanu toel igapäevategevustes järgida.	Oskab tuttavas keskkonnas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.	Oskab avalikus ruumis (nt teater, kontsert, liiklus) sobivalt käituda ja lähtuda kokkulepitud reeglitest.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Osaleb täiskasvanu suunamisel rahunemist soodustavates tegevustes.	Õpib täiskasvanu toel vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel iseseisvalt kasutada lihtsamaid vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.
Saab hakkama lihtsamate eneseteenindamise toimingutega (riietumine, söömine, tualeti kasutamine) ja tööharjumustega (lehtede riisumine, mänguasjade koristamine).	On omandanud esmased eneseteenindamise ja tööharjumused, võib vajada täiskasvanu tuge.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja on omandanud enesekohased tööharjumused (isiklike asjade hoidmine, vahendite heaperemehelik kasutamine).	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

Lisa 5. Mina ja keskkond valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Mina	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk) ning nimetab täiskasvanu abiga oma lemmiktegevuse.	Kirjeldab enda välimust ja ennast lihtsate omaduste kaudu (nt kiire, rõõmus, meeldib joonistada).	Kirjeldab oma iseloomu ja huve detailsemalt, oskab võrrelda end sõpradega.	Oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid.
Kehaosad ja privaatsus	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele ning nimetab nende kehaosade peamist otstarvet (nt kõrvadega kuulatakse).	Tunneb oma kehaosi, teab nende lihtsamaid ülesandeid ning mõistab, et mõned kehaosad on privaatsed ja kuuluvad ainult talle.	Kirjeldab kehaosi (sh erinevaid organeid) ja nende ülesandeid, kirjeldab poiste ja tüdrukute erinevusi, teab, millised kehaosad on privaatsed, ning oskab seista oma isiklike piiride eest.	Oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest.
Kodu, pere, peretraditsioonid	Räägib, kellega ta koos elab ja oskab kirjeldada pereliikmeid.	Kirjeldab, mida talle meeldib oma perega teha, toob näiteid kodust (nt kortermaja, eramaja) ja kommetest.	Kirjeldab oma pere kombeid, erinevaid ruume kodus ja nende otstarvet.	Oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone.
Ametid	Nimetab igapäevaelust tuttavamaid ameteid (nt õpetaja, arst).	Nimetab mõningaid ameteid ja oskab kirjeldada, mida nad teevad.	Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid ja räägib, kelleks tahab suurena saada.	Oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid.
Eesti sümbolid ja kultuuritraditsioonid	Teab, et elab Eestis, kus räägitakse eesti keelt, tunneb ära Eesti lipu, rahvuslinnu ja -lille ning nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.	Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi) ja nimetab mõnda rahvuspüha/-tava (nt mardipäev, laulu- või tantsupidu).	Teab Eesti Vabariigi presidendi nime ja nimetab mõningaid tuntud Eesti kultuuritegelasi ning kirjeldab tuntumaid rahvakombeid.	Oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi.
Erinevuste mõistmine	Märkab, et teised lapsed võivad käituda või välja näha erinevalt.	Toob võrdluses välja inimeste erinevusi (keel, toit, riietus) ja vajadusi.	Oskab selgitada inimeste erinevusi (nt kuidas inimesed erinevad keele, toidu või riietuse poolest) ja märgata vajadusi ning kultuuritraditsioone.	Saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Turvalisus, abi kutsumine	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt nuga, käärid) ja räägib täiskasvanule, kui kardab või on saanud haiget.	Nimetab ohtlikke esemeid ja tegevusi (nt terariistad, mängimine ohtlikes kohtades) ja teab, et abi saamiseks tuleb pöörduda usaldusväärse täiskasvanu poole (nt politseinik, õpetaja), nimetab hädaabinumbrit 112.	Teab, kuidas turvaliselt käituda (nt ohtude ennetamine ja märkamine) ja kirjeldab, millal tuleb helistada hädaabinumbriks ning millist infot helistades edastada.	Oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda.
Tervis ja keskkond	Teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud ja oskab neid oma enesetundega seostada.	Nimetab tervist toetavaid tegevusi keskkonnas (nt värskes õhus viibimine, puhtas vees ujumine).	Teab, milline keskkond, tegevus või käitumine aitab tervist hoida ja milline kahjustab.	Oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida.
Hammaste tervis	Teab, et hambaid peab pesema ja nimetab hammaste hooldamise vahendeid.	Nimetab hammaste jaoks kasulikke ja kahjulikke toiduaineid ning oskab selgitada, miks ja kuidas tuleb hambaid pesta.	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	Oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist.
Isiklik hügieen	Teeb hügieenitoiminguid (nt käte pesu, nuuskamine) täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga.	Teab vajalikke hügieenitoiminguid ning teeb neid iseseisvalt täiskasvanu meeldetuletusel.	Selgitab hügieenitoimingute vajalikkust ja järgib igapäevaseid hügieeniharjumusi iseseisvalt.	Oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid.
Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng	Hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate tegevuste kaudu keskkonda (nt sorteerib prügi).	Teab, miks on vaja loodust hoida ja osaleb keskkonnasäästlikes tegevustes.	Selgitab, millised tema teod võivad mõjutada keskkonda ja miks on oluline loodust hoida ning mis juhtub, kui seda mitte teha.	Märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Kodukoha eripära ja loodus	Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kodukoha loodust ja tunneb jalutuskäigul ära tuttavaid kohti.	Nimetab konkreetseid looduselemente oma kodukohas (nt meie kodu lähedal on järv, seal on suured puud).	Tunneb ja nimetab kodukoha loodusobjekte (nt Emajõgi, Munamägi), loomi, taimi ja mõisteid (nt linn, küla, mets, park, meri).	Tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust.
Looduse sõltuvus ajatsüklitest	Nimetab täiskasvanu juhendamisel ööpäeva osasid (hommik, lõuna, õhtu, öö) ja kirjeldab nendega seotud tegevusi ning tutvub erinevate aastaaegade.	Eristab ja nimetab ööpäeva osasid ja aastaaegu, seostab neid mõne tüüpilise loodusnähtuse ja tegevusega (nt sügisel lehed langevad ja me riisume lehti).	Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates aja tsüklites: ööpäev, aastaring.	Oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites.
Loodusnähtused	Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (nt sajab vihma, tuul puhub) ja mõningaid aastaajale omaseid tunnuseid täiskasvanu suunamisel.	Kirjeldab täiskasvanu toel aastaaegu seoses ilmastiku- ja loodusnähtustega.	Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi ning oskab neid seostada aastaaegade.	Oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest.
Ohud seoses keskkonnaga	Arutleb täiskasvanu juhendamisel ohtlike olukordade üle looduskeskkonnas (nt ohud metsas, veekogudel).	Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud nii loodus- kui tehiskeskkonnas (nt ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita).	Oskab nimetada, mida tuleb teha ohutuse tagamiseks erinevates keskkondades.	Oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega.
Liiklus	Nimetab liiklusvahendeid ja tunneb ära tuttavaid liiklusmärke (nt valgusfoor, ülekäigurada) ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust.	Arutleb ohtude ja ohtlike olukordade üle tänaval ning teab mõningaid liiklusreegleid (nt sõiduteed ületades tuleb peatuda, vaadata, veenduda).	Selgitab käitumisreegleid tänaval ja teab, et liikluses tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning käitub ohutult erinevates liiklusolukordades.	Oskab liikluses ohutult käituda.
Tervislik toitumine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks juur- ja puuviljad on kasulikud.	Nimetab, mis on tervisele kasulikud ja kahjulikud söögid ja joogid (sh vee tähtsus).	Teab ja oskab selgitada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.	Oskab kirjeldada, mida tähendab tervislik ja mitmekesine toitumine.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Tervise väärtustamine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks on uni ja liikumine vajalik.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, kehaline aktiivsus, uni, puhkus).	Teab ja selgitab, miks uni, puhkus ja liikumine mõjutavad tervist.	Oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel.
Kiusamisvaba käitumine	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, miks löömine, narrimine või halvasti ütlemine ei ole lubatud.	Mõistab täiskasvanu toel, et teiste inimeste suhtes tuleb olla salliv ja tunneb ära kiusamiskäitumise.	Teab, et vägivald ja kiusamine on vale, ning oskab ennetada, märgata ja vajadusel abistada.	Oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine.
Raha	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, mis on raha ja milleks seda kasutatakse.	Teab, et täiskasvanud käivad tööl raha teenimiseks ja arutleb, et raha eest saab osta vajalikke asju (nt toit, riided) ning õpib mängudes raha kasutamist.	Selgitab raha kasutamise otstarvet – et see on mõeldud asjade ostmiseks, teenuste eest tasumiseks ja mõistab raha väärtust (nt seda peab koguma või säästma).	Oskab selgitada raha otstarvet.
Digiturvalisus	Nimetab täiskasvanu juhendamisel kodus ja lasteaias kasutatavaid digiseadmeid (nt arvuti, telefon) ja teab mõningaid ohtusid nende kasutamisel.	Arutleb täiskasvanu suunamisel digikäitumise reeglite üle (nt piiratud aeg ekraani vaatamiseks, võõrastele ei ütle oma nime).	Teab, kuidas digitehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada (nt õppimiseks, joonistamiseks), nimetab mõningaid ohte digikeskkonnas (nt isikliku info jagamine, tundmatute linkide avamine).	Teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas.
Digivahendite kasutamine	Kasutab koos täiskasvanuga lihtsamaid robotikaseadmeid ning oskab neid hoida.	Kasutab täiskasvanu juhendamisel digivahendeid, täidab lihtsaid ülesandeid (nt foto tegemine, äpi avamine) ja suudab programmeerida lihtsamaid robotikaseadmeid.	Oskab digivahendeid, sh robotikaseadmeid, kasutada konkreetse eesmärgiga, iseseisvalt, paaris või väikerühmas järgides kokkulepitut reegleid.	Oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhib lihtsamaid robotikaseadmeid.

Lisa 6. Keele ja kõne valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Kirjalik kõne	Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas, nimetab üksikuid tähti ja tunneb kirja pildis ära oma nime.	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära ja nimetab tuttavaid tähti.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ning loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid).	Tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu.
	Matkib lugemist ja kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab üksikuid talle tuttavaid tähti ja oma nime.	Oskab kirjutada enamikke joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu.	Oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega.
Hääldamine	Hääldab õigesti enamikku emakeele häälikuid (v.a r-häälik) ja lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp jne).	Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja 3–4-silbilisi tuttava tähendusega sõnu.	Kordab järele ja hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	Oskab oma kõnes ning etteõeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid.
Sõnavara	Kasutab igapäevases suhtluses tuttavaid sõnu, sh liitsõnu ja moodustab kahekuni kolmesõnalisi lauseid.	Laiendab oma sõnavara (vastandsõnad, omadussõnad jne) ja kasutab seda lihtsates lausetes igapäevases suhtluses.	Kasutab keerukamaid lauseid, moodustab vajaduse korral sõnu uudsete objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt nuga õuna koorimiseks – õunanuga).	Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada.
Suhtlemine	Algatab ise aktiivselt suhtlust ning suhtleb meelsasti eakaaslastega koostegevuses.	Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool situatsiooni, vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal ning esitab küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?).	Püsib enda või teiste algatatud teemas, vajaduse korral kohaneb teemamuutustega.	Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga.
	Jutustab täiskasvanu abiga	Jutustab täiskasvanu vähese	Jutustab pildi või kogemuse	Oskab jutustada pildi, kuuldud

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
	pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.	abiga nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3–5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval).	põhjal seotud lausungitega, kasutades sidesõnu.	teksti või oma kogemuse põhjal, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma tundeid.
	Reageerib täiskasvanu lihtsamatele juhisteile.	Saab täiskasvanu abiga aru kuuldust ning oskab sellele sobivalt reageerida.	Saab aru kuuldu peamisest sisust, oskab sellele reageerida ja sobivalt vastata.	Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida.
	Püüab oma mõtteid ja soove väljendada täiskasvanu suunavate küsimuste abil.	Suudab oma mõtteid väljendada lihtsate lausetega tuttavates olukordades.	Räägib oma kogemustest ja tähelepanekutest, väljendades oma mõtteid arusaadavalt.	Oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda.
	Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid (sh koondlauseid).	Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.	Kasutab kõnes põimlauseid ja lihtsamaid liitlauseid.	Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid.
	Loeb täiskasvanu abiga lihtsamaid liisusalme.	Loeb peast liisusalme/luuletusi.	Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Lisa 7. Kunsti valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest üksikuid detaile ja objekte ning kujutab neid lihtsustatult.	Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning püüab neid omavahel seostada ja kujutada.	Leiab lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning kujutab neid vabalt ja isikupäraselt.	Oskab leida ümbritsevat vaadeldes detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil.
Kasutab lihtsaid kunstivahendeid (nt värvipliats, pintsel, savi).	Katsetab täiskasvanu juhendamisel erinevaid kunstimaterjale ja väljendab ennast kunstitöö kaudu.	Oskab täiskasvanu juhendamisel mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.	Oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.
Kasutab etteantud vahendeid täiskasvanu suunamisel.	Teab, kuidas erinevaid vahendeid ohutult ja sihipäraselt kasutada.	Valib sobivad vahendid ning kasutab neid ohutult ja sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd lühidalt ja nimetab kujutatud objekte.	Jutustab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd ja õpib väljendama oma arvamust kaaslaste kunstitööde kohta.	Kirjeldab oma töö protsessi, selgitab valikuid ning avaldab teiste tööde suhtes heatahtlikult arvamust.	Oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle.
Kaunistab eseme täiskasvanu valitud vahendite (nt šabloon, tempel vm) ja juhendamise abil.	Kavandab ja kaunistab eseme täiskasvanu suunamisel.	Kavandab, valib vahendid ja kaunistab eseme iseseisvalt.	Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.
Teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega ühistööd.	Jagab töövahendeid kaaslastega ja osaleb ühises kunstitöös.	Teeb iseseisvalt tööd rühmas, järgides kaaslastega ühises kunstitöös kokkuleppeid.	Oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd.
Räägib täiskasvanu suunamisel kunstitööd.	Vaatleb kunstitöid ja jutustab teosest täiskasvanu suunamisel.	Arutleb nii enda kui ka teiste kunstitööde üle, suhtudes kaaslaste töödesse heasoovlikult.	Vaatleb kunstiteoseid ja oskab vestelda.
Kaunistab täiskasvanu abiga rühmaruumi.	Valib täiskasvanu suunamisel kaunistuse tegemiseks vahendid ja paigutab need rühmaruumi.	Oskab iseseisvalt kavandada ja valida kunstivahendid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamiseks.	Kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel.
Tunneb ära tuttavad digiseadmed, kasutab neid koos täiskasvanuga.	Pildistab või filmib täiskasvanu juhendamisel.	Oskab kasutada digiseadmeid iseseisvalt, tehes pilti, videot või salvestades heli.	Loob digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

Lisa 8. Matemaatika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Hulga mõiste ja võrdlemine	Otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka.	Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse järgi (nt värv ja kuju).	Rühmitab ja nimetab hulga erinevaid ja ühiseid tunnuseid.	Oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust.
	Moodustab sarnaste tunnuste alusel paarid ja võrdleb neid.	Võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem, vähem või võrdselt.	Võrdleb hulki kasutades mõisteid ja tutvub märkidega rohkem kui ($>$), vähem kui ($<$) ja võrdselt ($=$).	Oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem</i> , <i>vähem</i> , <i>võrdselt</i> .
Loendamine, numbrite tundmine ja arvutamine	Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.	Tutvub arvude ja numbrimärkidega 10ni ja kirjutab neid näidise järgi.	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni, tunneb ja kirjutab numbrimärke ning nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu.	Oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.
	Mängib koos täiskasvanuga mängu, mis toetavad liitmisest ja lahutamisest aru saamist läbi praktilise kogemuse (nt klotsidest torni ehitamine, poemäng).	Saab aru, et pärast juurde lisamist on esemeid rohkem ja pärast äravõtmist vähem.	Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	Oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke $+$, $-$, $=$.
	Kuulab täiskasvanu matemaatilist jutukest, mis on illustreeritud näitlike vahenditega ja püüab sellest aru saada.	Koostab koos täiskasvanuga lihtsa matemaatilise jutu kahest hulgast.	Koostab lühikese matemaatilise jutukese kahe hulga kohta (nt „Mul oli 3 õuna, andsin 1 ära“).	Oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.
Suurused ja mõõtmine, ühikud	Võrdleb kahte eset suuruse (suurem – väiksem), pikkuse (pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab lihtsamaid mõisteid.	Võrdleb ja järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi ning kasutab vastavaid mõisteid.	Järjestab kuni 5 eset suurstunnuse järgi, leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema - väiksema - sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades.	Oskab järjestada kuni viiete eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm).

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
	Tunneb igapäevaelus ära münte ja rahatähti ning kasutab neid mängudes.	Teab, et rahaga saab asju osta ja mõisteid „sent” ja „euro” ning kasutab võrdlemisel mõisteid „kergem” ja „raskem”.	Seob rahasumma kogustega, oskab lihtsamat summat kokku arvutada (nt poemäng) ning tutvub mõõtühikutega (meeter, liiter, kilogramm) ja nende kasutamisevõimalustega.	Teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse.
	Tunneb mängus mõõtmise teel ära erineva pikkusega esemed (nt pikk, lühike).	Mõõdab täiskasvanu toel esemete pikkust nööri või muu vahendiga.	Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (nt pulk, samm) ja võrdleb tulemusi.	Oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms).
Geomeetrilised kujundid ja mustrid	Eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid lähiümbrusest.	Nimetab ja leiab tasapinnalisi kujundeid (ring, kolmnurk, nelinurk), kirjeldab erinevate nelinurkade (ruudu ja ristküliku) sarnasusi ja erinevusi.	Tutvub ruumiliste kujunditega kera ja kuup ja märkab sarnasusi ja erinevusi tasapinnaliste kujunditega (ring, nelinurk).	Tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada.
	Jätkab õpetaja antud mustrit (nt punane-sinine-punane nupp).	Loob ja jätkab mustreid erinevate vahenditega (nt looduslikud materjalid, värvilised esemed).	Loob ja jätkab mustreid, rütme ning märkab neid ümbritsevas keskkonnas (nt põrandaplaadid on kollane-roheline-kollane-roheline, jalajäljed lumel).	Märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.
Orienteerumine ajas	Kasutab täiskasvanu toel mõisteid: <i>täna, homme, eile</i> .	Kasutab tuttavates olukordades mõisteid: <i>täna, eile, homme, praegu, enne</i> .	Teab, kasutab ja eristab mõisteid: <i>eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem</i> .	Oskab kasutada õigesti mõisteid <i>eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem</i> .
	Kordab täiskasvanu järgi nädalapäevade nimetusi ja leiab aastaaegadele iseloomulikke tunnuseid (nt piltidel, vestluses vm).	Nimetab täiskasvanu toel ja kirjeldab erinevaid aastaaegu, nädalapäevi õiges järjestuses ning tutvub kuude nimetustega.	Teab aastaaegade ja nädalapäevade järjestust ning seostab kuid aastaaegade.	Oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaaegu õiges järjestuses.
	Kirjeldab aastaaega, millal on	Teab, millisel aastaajal on tema	Nimetab oma sünnipäeva ja	Oskab nimetada oma

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
	tema sünnipäev (nt siis, kui lumi on maas; siis, kui puude lehed lähevad kollaseks).	sünnipäev ja täiskasvanu toel nimetab oma sünnikuud.	kuud, kasutades vajadusel abivahendeid (nt sünnipäevapuu, kalender).	sünnikuud ja -päeva.
	Märkab täiskasvanu toel kella liikumist, seostab teatud tegevusi kindla kellaajaga.	Mõistab täiskasvanu toel, et kella suur seier (üleval) näitab täistundi ja tuvastab täistunni kellaaja analoogkellal.	Tuvastab kellal täistundi (analoog- ja digitaalkellal) ja nimetab seda õigesti.	Oskab määrata kellaega täistundides.
Orienteerumine ruumis, õuealal ja paberil	Kasutab täiskasvanu toel lihtsaid ruumilisi mõisteid: peal, all, ees, taga igapäevastes mängudes ja tegevustes.	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (nt seisan sõbra taga, olen laua ees), ning täiskasvanu toel vasakut ja paremat poolt.	Määrab eseme (nt robotika vahendi) asukohta teise eseme suhtes ruumis, õuealal (nt GPS kunst) ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.	Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes- all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.

Lisa 9. Muusika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Laulmine ja muusika kuulamine	Huvitub laululistest tegevustest (plaksutab, teeb kaasa kokkulepitud liigutusi), laulab täiskasvanuga kaasa üksikuid fraase ja laululõike.	Laulab peast lihtsamaid õpitud laule rühmaga samas tempos.	Laulab teistega koos ja samas tempos õpitud eakohaseid laule, kasutades loomulikku häält.	Oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi.
	Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast ja reageerib muusikale emotsionaalselt (nt plaksutab, kõigutab keha).	Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud eristuvaid meeleolusid liigutuste ja liikumisega, tunneb kuulmise järgi ära õpitud laulu.	Teab muusikalisi põhimõisteid: aeglane – kiire, kõrge – madal, vali – vaikne, rõõmus – kurb ja oskab nende kaudu kuulatud muusikat iseloomustada.	Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada.
	Tunneb ära ja imiteerib looma- ja linnuhääli.	Eristab kõla järgi õpitud pille (nt kõlapulgad, tamburiin, marakas).	Eristab muusikat kuulates enamlevinud pille (nt klaver, viiul, flööt).	Eristab õpitud pille tämbri ja kõla järgi.
Pillimäng	Mängib kehapillil (plaksud, patsud) ja lihtsamatel pillidel (nt marakas, rütmimuna, kelluke) täiskasvanuga kaasa, eristades kiiret ja aeglast rütmi.	Mängib rütmipille (nt kõlapulgad, tamburiin, kuljused) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.	Mängib õpitud pillidel rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele õige hoiu ja mänguvõtetega, ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.	Oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega.
Muusikalis-rütmiline liikumine	Liigub koos täiskasvanuga, reageerides muusika eristuvatele vormiosadele (jooks, kõnd, seisak).	Juhindub muusika meeleolust ja rütmist ning püüab liikumisel nendega arvestada.	Arvestab liikumisel muusika meetrumiga, muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register).	Oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule.
	Sooritab lihtsaid tantsuliigutusi (keerutus kohapeal, poolkük, kand- ja varvasastak, rõhksamm, liigutused ülakeha	Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (liikumised ringis, kolonnis, paarilisega keerutamine), osaleb	Esitab õpitud tantse, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt hüpaksamm, liikumised paarilisega).	Oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
	ja kätega) täiskasvanu ettenäitamisel.	laulumängudes.		
	Juhindub oma liikumise valikul muusika iseloomust ja täiskasvanu ettenäitamisest.	Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu.	Imiteerib ja katsetab loovaid liikumisi, kasutades erinevaid vahendeid ja arvestades muusika meeleoluga.	Oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.

Lisa 10. Liikumise valdkonna eeldatavad tulemused vanusesti

3–4	4–5	5–6	6–7
Suudab keskenduda tuttavale ja huvipakkuvale kehalisele tegevusele täiskasvanu suunamisel.	Suudab keskenduda ja sooritada uudseid kehalisi tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Suudab lühiajaliselt pingutada ja keskenduda kehalisele tegevusele ning seda lõpule viia.	Suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele.
Tunneb liikumisel ja mängimisel mõningaid ohutusreegleid, kuid vajab täiskasvanu suunamist ja positiivset eeskju.	Tunneb ja osaliselt järgib liikumisel ja mängimisel reegleid, kuid vajab veel juhendamist ja tuge.	Liikumistegevuses ja mängimisel järgib ohutus- ja mängureegleid, suudab juba teha arukamaid valikuid mänguks ja liikumiseks.	Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid.
Sooritab põhiliikumisi õpitud harjutustes ja mängudes (põhiliikumisoskused alles arenevad ja kujunevad).	Sooritab põhiliikumisi sujuvalt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi sihipäraselt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud.
Teeb tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab sooritada tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab täpsemalt juhtida liigutusi ja kombineerida erinevaid liikumiselemente, sooritada kestmajaid tegevusi, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.	Oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.
Suudab kõndida lühikest maad (nt 2-3m) kitsal rajal, seista ühel jalal mõned sekundid.	Suudab säilitada tasakaalu lühikest aega paigal olles ning liikuda piiratud pinnal ja liikumise ajal hoida kehaasendit (k.a kelgutamisel, suusatamisel, tõukerattaga sõitmisel vm).	Suudab seista ühel jalal ja oskab sooritada lihtsaid tasakaaluasendeid; suudab kõndida kitsal rajal enesekindlalt ja sujuvalt. Suudab hoida tasakaalu vahendil liikudes (nt kelgul, suuskadel, tõuke- või jalgrattal).	Suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel.
Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi.	Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse järgi ja püüab ise lihtsaid liigutusi või harjutusi ette näidata.	Sooritab harjutusi õpetaja selgituste järgi ja julgeb ka kaaslastele liigutusi ja harjutusi ette näidata.	Oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata.
Teeb lihtsaid liigutusi muusika järgi.	Teeb lihtsaid rütmilisi liikumisi (nt plaks-plaks-hüpe).	Tunneb ja järgib lihtsat rütmi (nt korduvad mustrid, tempovahetus), kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja	Oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi.

3–4	4–5	5–6	6–7
		rühmas tantsides.	
Reageerib lihtsatele rütmidele ja liikumisjuhistele (nt muusika järgi liikuma jääda või liikuda aeglasemalt/kiiremini).	Jälgendab liikumisega erinevaid rütme, lihtsa muusika või plaksutuse saatel (nt kõnnib ühtlases tempos, kui kuuleb plaksutust) ja muudab liikumisviisi rütmimuutusel.	Eristab aeglast ja kiiret rütmi ning kohandab oma liikumist vastavalt.	Oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.
Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) loovalt ja katsetades, mitte veel sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) juba sihipärasemalt (nt viskab palli soovitud suunas, suudab rõngast keerutada).	Kasutab vahendeid iseseisvalt, mitmekesisemalt ja loovalt (nt suudab visata palli sihtmärki, veeretada ja keerutada rõngast, kelgutada turvaliselt).	Oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid (näiteks pallid, lindid, rätikud, rõngad, reketid, suusad, kelgud jne).
Mängib täiskasvanu juhendamisel, lihtsaid mängu, kus on liikumist ja vähem kindlaid reegleid.	Mängib lihtsamaid liikumismänge, kus on 1–2 reeglit. Sportlike elemente (nt viskamine, hüppamine, jooksmine) rakendab mängus sihipärasemalt.	Mängib mängu, kus on rohkem reegleid ja koostööd (nt liikumis- ja sportlike elementidega mängud meeskondades).	Oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu.
Nimetab täiskasvanu suunamisel mõningaid igapäevaseid liikumisi (nt jooksmine, hüppamine, ronimine), eriti neid, mida ise sageli teeb.	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisi (nt rattasõit, jooksmine, tantsimine) ja lihtsamaid spordialasid, mida on näinud või ise teinud (nt jalgpall, tantsimine vm).	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi (nt jalgrattaga sõitmine, kelgutamine vm) ja mitmeid spordialasid nimepidi, eriti neid, mida on ise proovinud või mida peres harrastatakse.	Oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

Lisa 11. Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Saab aru tuttavatest eestikeelsetest sõnadest.	Saab aru lihtsamatest õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust.	Saab aru õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust ning kasutab neid igapäevasuhtluses eakaaslaste ja täiskasvanutega.	Mõistab tuttaval teemal ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet.
Kordab järele lihtsamaid igapäevaelus kasutatavaid sõnu ja lausungeid (nt mängin palli, panen riidesse).	Kordab järele õpitud sõnu ja lausungeid ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks.	Saab aru õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnade tähendusest ja väljendab end lihtsamate keeleliste konstruktsioonide abil.	Tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes.
Õpib täiskasvanu suunamisel, vajadusel viibete, žestide abil aru saama lihtsatest korraldustest, mis on igapäevategevustega seotud (nt hakkame sööma, läheme õue).	Saab aru täiskasvanu toel (viiped, žestid) ja reageerib lihtsatele korraldustele.	Mõistab eesti keelse korralduse sisu ja reageerib sellele vastavalt. Vajadusel toetatakse lapse mõistmist žesti või viipega.	Saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viipega toetatud ja toimib vastavalt.
Õpib aru saama igapäevategevustega seotud küsimustest täiskasvanu toel.	Saab aru igapäevategevusega seotud küsimustest ning püüab täiskasvanu toel omandatud sõnavara piires neile vastata.	Saab aru lihtsast küsimustest ning proovib neile iseseisvalt vastata, kasutades lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone.	Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires.
Saab aru üksikutest viisakusväljenditest (tere, palun, aitäh).	Kasutab täiskasvanu suunamisel üksikuid viisakusväljendeid.	Kasutab õpitud viisakusväljendeid, vajadusel täiskasvanu meeldetuletamisel.	Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid.
Proovib hääldada täiskasvanu abiga üksikuid lihtsamaid sõnu.	Hääldab täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu.	Kordab täiskasvanu juhendamisel võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud lihtsamaid, erineva häälikupikkusega sõnu.	Suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu.
Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas ja tutvub eesti tähtedega (nt klotsidel, õppemängudes, „rääkivatel seintel”).	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära üksikuid tähti ja kirjapildis oma nime.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ja loeb üksikuid sõnu.	Tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu.

3–4	4–5	5–6	6–7
Matkib üksikute eestikeelsete tähtede kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab täiskasvanu toel üksikuid talle tuttavaid eestikeelseid tähti.	Kirjutab enamikku joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu, sh oma nime.	Oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega.
Õpib täiskasvanu suunamisel üksikuid lihtsamaid eestikeelseid laule ja liisusalme koos liigutustega.	Kordab täiskasvanule järgi lihtsamaid eestikeelseid laule või luuletusi.	Teab peast mõnda tuttavat eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.